

Συζήτηση στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού

Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος

Παρουσίαση Προϋπολογισμού 2021

Εισαγωγή

Το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος (ΥΓΑΑΠ) παρουσιάζει την Πρόταση Προϋπολογισμού για το 2021, η οποία αποσκοπεί αφενός στην υλοποίηση του οράματος που έχει θέσει για μια πιο πράσινη, καθαρή και αποδοτική οικονομία και μια πιο ανταγωνιστική και βιώσιμη γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία και αφετέρου στην αντιμετώπιση των ιδιαίτερων προκλήσεων που δημιουργεί η πανδημία COVID – 19 στους τομείς αρμοδιότητάς του. Ήδη, εντός του 2020, το ΥΓΑΑΠ αντέδρασε άμεσα και στήριξε τον ευρύτερο αγροτικό τομέα με μια σειρά από μέτρα (**Παράρτημα 1**), ώστε να παραμείνει βιώσιμος και να λειτουργεί απρόσκοπτα, διασφαλίζοντας την επάρκεια και ασφάλεια των τροφίμων για τον Κύπριο καταναλωτή.

Μέσα από έργα και δράσεις στους τομείς που υπηρετεί το ΥΓΑΑΠ, επιδιώκεται η δημιουργία νέων ευκαιριών απασχόλησης και η ανάπτυξη των αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και η βελτίωση της ποιότητας ζωής, η αειφόρος διαχείριση των φυσικών μας πόρων και η προστασία του περιβάλλοντος. Στις προσπάθειες μας αντιμετωπίζουμε μια σειρά από σημαντικές προκλήσεις, όπως είναι η ανάγκη για διατήρηση της βιωσιμότητας, μεταρρύθμιση και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της γεωργοκτηνοτροφικής οικονομίας, οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, η ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων και η ανάγκη για εντατικοποίηση των προσπαθειών σε τομείς όπως η διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων, η προστασία της φύσης, ο κίνδυνος δασικών πυρκαγιών, η υγεία, η προστασία και η ευημερία των ζώων και η κτηνιατρική δημόσια υγεία. Στους σχεδιασμούς των πολιτικών μας για την επόμενη περίοδο, λαμβάνονται υπόψη οι κεντρικές πολιτικές της Πράσινης Συμφωνίας (Green Deal) της ΕΕ και ιδιαίτερα αυτές που έχουν άμεση σχέση με τις αρμοδιότητες του ΥΓΑΑΠ, όπως η υιοθέτηση των αρχών της κυκλικής οικονομίας, η

διατήρηση της βιοποικιλότητας, η επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας μέχρι το 2050 και η πολιτική «Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο».

Πιο συγκεκριμένα, πολιτικές που αναμένεται να εφαρμοστούν από το ΥΓΑΑΠ εντός του 2021 περιλαμβάνονται στους εξής βασικούς Πυλώνες:

1. Γεωργία – Αγροτική Ανάπτυξη

Μια σειρά από μεταρρυθμίσεις αποσκοπούν στον εκσυγχρονισμό του αγροτικού τομέα, τη βελτίωση της θέσης των παραγωγών, την αναβάθμιση των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών μέσα στις οποίες δραστηριοποιούνται οι αγρότες, την προστασία του περιβάλλοντος και την ασφάλεια και η υγεία του καταναλωτή των αγροτικών προϊόντων. Από τις μεταρρυθμίσεις και δράσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη ξεχωρίζουν:

- Η εκπόνηση μέτρων στήριξης της γεωργίας σε τομείς οι οποίοι έχουν επηρεασθεί και από τους περιορισμούς που έχουν τεθεί στο πλαίσιο αντιμετώπισης της πανδημίας COVID-19 (**Παράρτημα 1**).
- Η εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ) που θα προκύψει μετά από τις διαπραγματεύσεις Συμβουλίου ΕΕ, Ευρωκοινοβουλίου και Ε. Επιτροπής μετά από την τοποθέτηση Συμβουλίου ΕΕ (γενική προσέγγιση) και Ευρωκοινοβουλίου (ψήφιση στην ολομέλεια) για το προσχέδιο Κανονισμών της νέας ΚΓΠ.
- Η εκπόνηση του Στρατηγικού σχεδίου για την περίοδο 2023-2027 στο πλαίσιο επίτευξης αποτελεσμάτων, ώστε να αντικατοπτρίζει τις προσδοκίες της ΕΕ για την κοινωνία, το περιβάλλον και την οικονομία. Η ενίσχυση της βιωσιμότητας της γεωργίας λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες, τις ανάγκες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κυπριακός γεωργικός τομέας, την ανάγκη για αυξημένη φιλοδοξία στους στόχους που αφορούν το περιβάλλον αλλά και την ανάγκη για παροχή επαρκών ασφαλών και βιώσιμα παραγόμενων τροφίμων στον κύριο καταναλωτή.

- Η συμβολή στους στόχους για το κλίμα και το περιβάλλον στο πλαίσιο υλοποίησης της Πράσινης συμφωνίας της ΕΕ και ειδικότερα στους στόχους που αναφέρονται στη Στρατηγική «Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο» και στη Στρατηγική για τη βιοποικιλότητα.
- Η αποτελεσματική υλοποίηση των δράσεων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης και ιδιαίτερα της τελευταίας προκήρυξης του Επενδυτικού Προγράμματος 4.1.
- Η εφαρμογή της μεταρρύθμισης που ψηφίστηκε κατά το 2019 από τη Βουλή για το νέο Σύστημα Διαχείρισης Κινδύνων.
- Η νομοθεσία για αντιμετώπιση αθέμιτων Εμπορικών Πρακτικών στην αλυσίδα εφοδιασμού αγροτικών προϊόντων, η οποία αναμένεται να κατατεθεί στη Βουλή εντός του 2021.
- Η αναθεώρηση του «Περί της Ρύθμισης της Λειτουργίας των Λαϊκών Αγορών Νόμου», που αναβαθμίζει το ρόλο των απλών παραγωγών στη λειτουργία των Λαϊκών αγορών και αναμένεται να κατατεθεί στη Βουλή εντός του 2021.
- Η καθιέρωση του Σήματος Κυπριακού Προϊόντος σε αγροτικά προϊόντα που παράγονται στην Κύπρο, η οποία αποσκοπεί στο να αναδειχθεί η ταυτότητα και να αυξηθεί η αξία των κυπριακών προϊόντων. Η σχετική νομοθεσία αναμένεται να κατατεθεί στη Βουλή εντός του 2021.
- Η βελτίωση του Μητρώου Αγροτών, με τη διόρθωση των στρεβλώσεων που έχουν παρατηρηθεί κατά την πρώτη περίοδο εφαρμογής της.
- Η προώθηση της προστασίας κυπριακών παραδοσιακών προϊόντων ποιότητας ιδιαίτερα μέσα από την καθιέρωσή τους ως Προϊόντων Ονομαστικής Προέλευσης (ΠΟΠ) ή Προϊόντων Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ).
- Η συνεχής προσπάθεια για προσαρμογή των καλλιεργειών στην κλιματική αλλαγή.
- Η αύξηση παραγωγής πρόβειου και αιγινού γάλακτος μέσα από ερευνητικά έργα και στοχευμένες επιδοτήσεις.
- Η ασφαλής και αειφόρος επαναχρησιμοποίηση του ανακυκλωμένου νερού στη γεωργία.
- Η εισαγωγή νέων τεχνολογιών στη γεωργία.

- Ο περιορισμός/ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών ουσιών στη γεωργία.

2. Υδατική Πολιτική

Η υδατική πολιτική του ΥΓΑΑΠ επικεντρώνεται κυρίως στην υλοποίηση των δράσεων της αναθεωρημένης Στρατηγικής για τη Διαχείριση των Υδάτων και Αντιμετώπιση της Ανομβρίας, όπως αυτή διαμορφώθηκε και εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο κατά το 2019. Ανάμεσα στις κύριες επιδιώξεις της στρατηγικής που αναμένεται να καλυφθούν από τον προϋπολογισμό του 2021, περιλαμβάνονται:

- Η παρακολούθηση/αξιολόγηση των διαθέσιμων αποθεμάτων νερού και διαχείριση της ορθολογικής κατανομής. Περιλαμβάνει την ποσοτική παρακολούθηση, εκτίμηση των διαθέσιμων υδάτινων πόρων καθώς και τον καταρτισμό και εφαρμογή του τελικού σεναρίου κατανομής του νερού.
- Η ενίσχυση της παροχής νερού για ύδρευση και άρδευση μέσα από τη δημιουργία μιας σειράς σημαντικών έργων υποδομής (**Παράρτημα 2**).
- Η αντιμετώπιση των προβλημάτων των Αρδευτικών Τμημάτων, μέσα από την υλοποίηση σχετικής απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου κατά το 2020.
- Η εύρυθμη λειτουργία/συντήρηση και έλεγχος ασφάλειας των υφιστάμενων έργων υποδομής που είναι ουσιώδης για τη διασφάλιση της συνεχούς παροχής νερού ύδρευσης, άρδευσης και ανακυκλωμένου, αλλά και τη μεγιστοποίηση της απόδοσης των έργων αυτών βάσει του αρχικού τους σχεδιασμού.
- Η προώθηση της αποδοτικής χρήσης των υδάτινων πόρων που περιλαμβάνει μέτρα που αφορούν στην ακριβή και λεπτομερή καταμέτρηση του νερού, στην καλλιέργεια υδατικής συνείδησης για την εξοικονόμηση και σωστή χρήση του νερού, στη μείωση της κατανάλωσης νερού στη γεωργία και στα νοικοκυριά, στην προώθηση της επαναχρησιμοποίησης του νερού, στον περιορισμό στην άντληση των υπογείων υδάτων, στην αποτελεσματική διαχείριση/παρακολούθηση των δικτύων μεταφοράς και διανομής, καθώς και στην εφαρμογή της τιμολογιακής πολιτικής για παροχή κινήτρων για την αποτελεσματική χρήση των περιορισμένων υδάτινων πόρων.

- Η εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας σχετικά με την ποιότητα και προστασία των υδάτινων πόρων καθώς και για την μείωση των κινδύνων πλημμύρας.
- Η εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας για την διαχείριση υγρών αποβλήτων που περιλαμβάνει τη μελέτη/σχεδιασμό, κατασκευή και λειτουργία/συντήρηση αποχετευτικών έργων.
- Η συνεισφορά στην εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας για τη διαχείριση στερεών αποβλήτων που περιλαμβάνει την μελέτη/σχεδιασμό, κατασκευή και λειτουργία/συντήρηση έργων υποδομής.

3. Περιβάλλον, Δάση, Βιοποικιλότητα

Στον τομέα του Περιβάλλοντος, βασική μας επιδίωξη είναι να βελτιωθούν όλες οι επιδόσεις της Κύπρου σε σχέση με τη διαχείριση του ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος. Ιδιαίτερες προκλήσεις αποτελούν η ορθολογική διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων στο πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας, η συμβολή στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, η διατήρηση της πλούσιας βιοποικιλότητας που διαθέτει η Κύπρος, η πρόληψη και αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών και η αειφόρος διαχείριση των δασών. Μέσα στο 2021 αναμένεται να προωθηθούν:

- Η ολοκληρωμένη διαχείριση των αποβλήτων μέσα από ένα σύνολο έργων και δράσεων που θα μπορούσαν να ομαδοποιηθούν σε πέντε άξονες.
  - (i) Αναθεώρηση της Στρατηγικής για τη Διαχείριση των Δημοτικών Αποβλήτων και δημιουργία νέου θεσμικού πλαισίου με νομοθεσία που θα αποσκοπεί στη διαλογή στην πηγή και την υιοθέτηση προγράμματος τύπου «πληρώνω όσο πετώ», καθώς και την εφαρμογή συστήματος εγγυοδοσίας για τις συσκευασίες ποτών,
  - (ii) στήριξη των Τοπικών Αρχών για την εφαρμογή του νέου θεσμικού πλαισίου,
  - (iii) δημιουργία νέων και αναβάθμιση υφιστάμενων έργων υποδομής, συμπεριλαμβανομένης της επέκτασης του Δικτύου Πράσινων Σημείων και

σημείων συλλογής ανακυκλώσιμων και ογκωδών υλικών (Πράσινες γωνιές),

(iv) ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών,

(v) διοικητική υποστήριξη του συστήματος διαχείρισης των αποβλήτων.

- Η εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου για το Κλίμα και την Ενέργεια, το οποίο αποσκοπεί στην κάλυψη των στόχων που έχουν τεθεί από την ΕΕ για την Κύπρο.
- Η εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή και η πορεία προς πιο φιλόδοξους στόχους το 2030 και μηδενικές εκπομπές το 2050.
- Η υλοποίηση της πρωτοβουλίας της Κύπρου για συντονισμό των χωρών της Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της Κλιματικής Αλλαγής.
- Η οριστικοποίηση και υλοποίηση του επικαιροποιημένου Σχεδίου για την Ερημοποίηση.
- Η υλοποίηση της Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα, η οποία αποτελεί κείμενο πολιτικής που περιλαμβάνει ένα σύνολο στοχευμένων μέτρων για τη διατήρηση και αειφόρο διαχείριση του βιολογικού πλούτου της Κύπρου.
- Η ολοκλήρωση και ορθολογική διαχείριση του Δικτύου Natura 2000 και η τήρηση όλων των δεσμεύσεων της Κύπρου έναντι της ΕΕ στα θέματα διαχείρισης της φύσης.
- Η εφαρμογή του Σχεδίου Αειφορικής Ανάπτυξης Εθνικού Δασικού Πάρκου Ακάμα, σε συνεννόηση και συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Έχει κατατεθεί στο Τμήμα Περιβάλλοντος η Μελέτη για το Σχέδιο.
- Η απλοποίηση του νομοθετικού πλαισίου και των διαδικασιών για την παραχώρηση περιβαλλοντικών εγκρίσεων – Single Permitting.
- Προώθηση της πρωτοβουλίας «Φυτεύω για το Κλίμα» που αποσκοπεί στη συμβολή της Κύπρου στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.
- Η αναβάθμιση της δυνατότητας για αποτελεσματική αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών.
- Η αναβάθμιση των Αστικών Δασικών Πάρκων μέσα από την εφαρμογή των σχετικών σχεδίων δράσης που έχουν διαμορφωθεί.

- Η αναδιάρθρωση της παραγωγής στα δασικά φυτώρια.
- Η επίλυση των προβλημάτων που αφορούν θέματα γαιών.
- Η αναβάθμιση της λειτουργίας του Δασικού Κολλεγίου, μέσα από την αναγνώρισή του ως Σχολής Ανώτερης Εκπαίδευσης.
- Βασική κινητήρια δύναμη θα αποτελέσει το πλαίσιο της Πράσινης Συμφωνίας που εξέδωσε η ΕΕ και το Εθνικό πλαίσιο που υιοθέτησε πρόσφατα το Υπουργικό Συμβούλιο, με πυλώνες τις βασικές πολιτικές χαμηλών εκπομπών CO₂, κυκλικής οικονομίας, μηδενικής ρύπανσης και βελτίωσης της κατάστασης της βιοποικιλότητας.

4. Υγεία και ευημερία των ζώων και κτηνιατρική δημόσια υγεία

Η κτηνιατρική πολιτική του ΥΓΑΑΠ στοχεύει στην διασφάλιση της δημόσιας υγείας δια της παροχής στον καταναλωτή ποιοτικών και ασφαλών τροφίμων ζωικής προέλευσης καθώς και της υγείας και ευημερίας των ζώων.

Ιδιαίτερα όσον αφορά την υγεία των ζώων και κατ' επέκταση τη δημόσια υγεία προωθούνται:

- Εκσυγχρονισμός και παρακολούθηση μιας σειράς νομοθεσιών για θέματα υγείας των ζώων.
- Εφαρμογή προγραμμάτων επίσημων ελέγχων.
- Εφαρμογή προγραμμάτων που αφορούν ασθένειες ζώων.
- Ενημέρωση εμπλεκόμενων φορέων για την πρόληψη και βελτίωση της υγείας των ζώων μέσω της διοργάνωσης ενημερωτικών και εκπαιδευτικών δράσεων.
- Περιορισμός/ορθολογική χρήση των αντιβιοτικών στην κτηνοτροφία.
- Αναδιάρθρωση επίσημων κτηνιατρικών ελέγχων στα σφαγεία.

Επίσης μέσα στο 2021 αναμένεται να συνεχιστεί η εφαρμογή του ολοκληρωμένου πλαισίου που έχει διαμορφωθεί για την προστασία και την ευημερία των ζώων, μέσα από δράσεις που συνδέονται με την ενίσχυση του σχετικού θεσμικού πλαισίου, τη στήριξη των

φιλοζωικών οργανώσεων και την εφαρμογή σχετικών δράσεων από τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες. Στο πλαίσιο αυτό αναμένεται να προωθηθούν τα ακόλουθα:

- Εκσυγχρονισμός και παρακολούθηση μιας σειράς νομοθεσιών για θέματα προστασίας και ευημερίας των παραγωγικών και των ζώων συντροφιάς.
- Οικονομική στήριξη φιλοζωικών οργανώσεων.
- Χορηγία για βελτίωση των ιδιωτικών καταφυγίων προστασίας των ζώων, για συμμόρφωση με τους νέους Κανονισμούς του 2019.
- Χορηγία στήριξης των Τοπικών Αρχών για ίδρυση πέντε Επαρχιακών Καταφυγίων Ζώων.
- Ευαισθητοποίηση του κοινού μέσω της διοργάνωσης ενημερωτικών και εκπαιδευτικών δράσεων.
- Συνέχιση των προγραμμάτων στείρωσης των γάτων και σήμανσης των σκύλων για το 2021.

5. Αλιεία και Θαλάσσιες Έρευνες

Οι δράσεις στον Τομέα της Αλιείας και των Θαλάσσιων Ερευνών που θα αναπτυχθούν εντός του 2021 υπηρετούν τον ευρύτερο στόχο της οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας του αλιευτικού τομέα της Κύπρου, σε ένα καθαρό, υγιές και παραγωγικό θαλάσσιο περιβάλλον. Ανάμεσα στις μεταρρυθμίσεις και δράσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη ξεχωρίζουν:

- Η εκπόνηση μέτρων στήριξης της Αλιείας και της Υδατοκαλλιέργειας σε τομείς οι οποίοι έχουν επηρεασθεί λόγω της διατάραξης της αγοράς και μειωμένης ζήτησης εκ μέρους των καταναλωτών, καθώς και το κλείσιμο σημείων πώλησης και διαύλων διαμονής, στο πλαίσιο αντιμετώπισης της πανδημίας COVID-19 (**Παράρτημα 1**).
- Η ουσιαστική συμβολή στη διαμόρφωση της νέας Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής μετά το 2020, κατά τρόπο που να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες του κυπριακού αλιευτικού τομέα και να εξυπηρετούνται οι κύπριοι αλιείς.
- Η πολυεπίπεδη στήριξη του αλιευτικού τομέα της Κύπρου μέσα από το Πρόγραμμα «Θάλασσα».

- Η δημιουργία νέων υποδομών για ενίσχυση της Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας.
- Εφαρμογή της Οδηγίας Πλαίσιο της Θαλάσσιας Στρατηγικής και της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Ύδατα (Παράκτια Ύδατα).
- Η περαιτέρω στελέχωση και ενδυνάμωση του Τμήματος Αλιείας σε ότι αφορά τον έλεγχο και παρακολούθηση των αλιευτικών δραστηριοτήτων ως επίσης και η αξιοποίηση της τεχνολογίας αλλά και εκσυγχρονισμού της νομοθεσίας για σκοπούς ελέγχου της αλιείας.
- Η διαχείριση θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών και η κήρυξη νέων.
- Η δημιουργία νέων και εμπλουτισμός υφιστάμενων θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών τεχνητών υφάλων.
- Προώθηση της έρευνας σε τομείς των θαλάσσιων βιολογικών επιστημών .
- Η υλοποίηση μέτρων από τις Τοπικές Ομάδες Δράσης για την αλιεία (αλιευτικός τουρισμός, μεταποίηση, εμπορία κ.ά.).
- Η χαρτογράφηση σημαντικών οικοτόπων και μελέτη βαθέων οικοσυστημάτων του υποθαλάσσιου όρους Ερατοσθένης.

6. Γεωλογία, Μετεωρολογία, Μεταλλεία

Ανάμεσα στις δράσεις που ξεχωρίζουν για το 2021 στους τομείς της προστασίας, διαχείρισης και ανάδειξης χώρων γεωλογικού πλούτου και γεωλογικής και μεταλλευτικής κληρονομιάς, της ορθολογικής διαχείρισης του ορυκτού πλούτου της Κύπρου και της παρακολούθησης και διάχυσης μετεωρολογικών δεδομένων στο κοινό, περιλαμβάνονται:

- Εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης για την Αποκατάσταση των Χώρων των Εγκαταλειμμένων Μεταλλείων.
- Επικαιροποίηση του Σχεδιασμού για την Αειφόρο Μεταλλευτική και Λατομική Ανάπτυξη, ώστε να καλύπτει την περίοδο μέχρι και το 2050.
- Ολοκλήρωση των μικροζωνικών μελετών στις αστικές περιοχές της Κύπρου, ώστε να μπορούν να σχεδιάζονται ασφαλείς οικοδομές και υποδομές, με το χαμηλότερο δυνατό κόστος.

- Μελέτη και παρακολούθηση των κατολισθητικών φαινομένων στο Πισσούρι.
- Εμπλουτισμός των δράσεων του Γεωπάρκου Τροόδους.
- Εφαρμογή του μνημονίου συνεργασίας με τον Οργανισμό της Συνθήκης για την Απαγόρευση των Πυρηνικών Δοκιμών, του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.
- Λογισμική και υλισμική αναβάθμιση του δικτύου του μετεωρολογικού εξοπλισμού στους αερολιμένες Λάρνακας και Πάφου καθώς και του Κέντρου Ελέγχου Πτήσεων Περιοχής Λευκωσίας (Nicosia F.I.R) για υποστήριξη της αεροναυσιπλοΐας.
- Τέλος, αναφέρεται ότι ο αναπτυξιακός χαρακτήρας των δραστηριοτήτων του ΥΓΑΑΠ διαφαίνεται μέσα από μια σειρά από αναπτυξιακά έργα σε όλες τις Επαρχίες, για τα οποία συμπεριλαμβάνονται ποσά στον προϋπολογισμό του 2021. Κάποια από αυτά, περιλαμβάνονται και στο Πρόγραμμα Διακυβέρνησης, παρουσιάζονται στο παρόν Σημείωμα ως **Παράρτημα 2**.

7. Κύρια Χαρακτηριστικά του Προϋπολογισμού του ΥΓΑΑΠ για το 2021

Ο Προϋπολογισμός για το έτος **2021** του ΥΓΑΑΠ, περιλαμβανομένων των Τμημάτων και Υπηρεσιών που υπάγονται σ' αυτό, ανέρχεται στα **€276εκ.** σε σύγκριση με €282,4εκ το έτος 2020, περιλαμβανομένων και των ποσών που έχουν παραχωρηθεί επιπρόσθετα από το Υπουργείο Οικονομικών κατά τη διάρκεια του έτους μέχρι σήμερα. Παρουσιάζει, δηλαδή, **μείωση €6,4εκ. ή 2%** σε σύγκριση με το έτος 2020 (**Πίνακας 1**) όπως επεξηγείται πιο κάτω. Σημειώνεται ότι, στα πιο πάνω ποσά δεν περιλαμβάνονται τα έργα που συγχρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ύψους €41,3εκ. για το έτος 2021 €30,5εκ. για το έτος 2020 τα οποία περιλαμβάνονται στον προϋπολογισμό της Γενικής Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης. Επομένως, λαμβάνοντας υπόψη τα εν λόγω συγχρηματοδοτούμενα έργα ο συνολικός Προϋπολογισμός του ΥΓΑΑΠ ανέρχεται στα **€317,3εκ.** σε σύγκριση με €312,9εκ. το έτος 2020, παρουσιάζοντας **αύξηση €4,4εκ. ή 1% σε σύγκριση με το έτος 2020.**

Οι Τακτικές Δαπάνες για το έτος 2021 ανέρχονται σε €222,4εκ. σε σύγκριση με €227,9εκ. το έτος 2020, παρουσιάζοντας μείωση €5,5εκ. ή 2% (**Πίνακας 2**).

Οι Αναπτυξιακές Δαπάνες για το έτος 2021 ανέρχονται σε €53,6εκ. και σε σύγκριση με €54,5εκ. για το έτος 2020, και παρουσιάζουν μείωση €0,9εκ. ή 2% (**Πίνακας 2**).

Επισημαίνεται, ότι, στα πιο πάνω ποσά δεν περιλαμβάνονται οι δαπάνες που αφορούν στα Διαρθρωτικά Ταμεία της ΕΕ και οι οποίες περιλαμβάνονται σε συγκεντρωτικό κονδύλι της Γενικής Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης και παραχωρούνται στα καθ' ύλην αρμόδια τμήματα κατά τη διάρκεια έκαστου οικονομικού έτους (**Πίνακες 1 & 10**).

Σημειώνεται ότι οι Τακτικές Δαπάνες για το 2021 παρουσιάζουν μείωση στις δαπάνες προσωπικού €0,2εκ. ή 0,2%, μείωση στις τακτικές δαπάνες για συνεισφορές χορηγίες και επιχορηγήσεις €2,7εκ. ή 12% και μείωση στις άλλες λειτουργικές δαπάνες €2,7εκ. ή 3%, σε σύγκριση με το έτος 2020 (**Πίνακες 3, 4 & 9**). Η μείωση στις λειτουργικές δαπάνες οφείλεται κυρίως στις πιο κάτω αλλαγές:

- αύξηση ποσού ύψους €0,7εκ. της συνεισφοράς στον Οργανισμό Αγροτικών Πληρωμών (ΚΟΑΠ) από €11εκ. που ήταν το έτος 2020 σε €11,7εκ. για το έτος 2021,
- μείωση €3,4εκ. της δαπάνης για τα Μέτρα Στήριξης Γεωργοκτηνοτροφικών Προϊόντων από €9,1εκ. που ήταν το έτος 2020 σε €5,8εκ. σε το έτος 2021,
- περίληψη πρόνοιας €1εκ. για τη διαχείριση των ζωικών αποβλήτων των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών,
- αύξηση στις δαπάνες €2,5εκ. για την μίσθωση / αγορά υπηρεσιών από το Τμήμα Δασών δύο πυροσβεστικών αεροπλάνων και στην αγορά καυσίμων,
- μείωση €2εκ. στα λειτουργικά έξοδα του Συμβουλίου Εκμετάλλευσης επαρχίας Λεμεσού, Λευκωσίας, Λάρνακας και Αμμοχώστου για τη λειτουργία έργων σχετικά με την διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων από €5εκ. που ήταν το έτος 2020 σε €3εκ. το έτος 2021,
- μείωση €8εκ. της δαπάνης για αγορά ύδατος του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων από €38εκ. που ήταν το έτος 2020 σε €30εκ. το έτος 2021. Ο αρχικός εγκεκριμένος Προϋπολογισμός του έτους 2020 ήταν επίσης €30εκ.,

- αύξηση €1εκ. στην συντήρηση βιολογικών συστημάτων από το Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων από €1,5εκ. που ήταν το έτος 2020 σε €2,5εκ. το έτος 2021 και αφορά κυρίως τον Σταθμό Επεξεργασίας Λυμάτων Βαθιάς Γωνιάς, Ανθούπολης και Βατί.

Σημειώνεται ότι οι Αναπτυξιακές Δαπάνες για το 2021 παρουσιάζουν αύξηση στις δαπάνες για συνεισφορές, χορηγίες και επιχορηγήσεις €0,9εκ. ή 180%, μείωση στις δαπάνες για αναπτυξιακά έργα €1,6εκ. ή 4%, αύξηση στις δαπάνες για Προγράμματα Χρηματοδοτούμενα από Ξένους Οργανισμούς ή/και άλλες πηγές €1εκ. ή 333% και μείωση σε άλλες δαπάνες €1,1 ή 10% σε σύγκριση με το έτος 2020 (Πίνακες 3, 4, 5, 6 & 7). Η μείωση στις αναπτυξιακές δαπάνες οφείλεται κυρίως στις πιο κάτω αλλαγές:

- αύξηση €0,5εκ. στις δαπάνες για την δημιουργία πάρκων από το Τμήμα Δασών,
- μείωση €2,3εκ. στις δαπάνες για τα Υδατικά Έργα από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων,
- αύξηση €1,8εκ. στις δαπάνες για τα σχέδια αποχετεύσεων και λυμάτων στα χωριά και στην κυβερνητική συνεισφορά στα αστικά συμβούλια αποχετεύσεως,
- μείωση €1,8εκ. στις δαπάνες για την κατασκευή μονάδων ολοκληρωμένων εγκαταστάσεων διαχείρισης απορριμμάτων και διαμετακομιστικών σταθμών,
- συμπερίληψη δαπάνης €1εκ. για τις Κλιματικές Δράσεις.

Περαιτέρω, αναφέρεται ότι, από το σύνολο των συνολικών δαπανών για το 2021, το οποίο ως αναφέρεται πιο πάνω προϋπολογίζεται στα €276εκ., ποσοστό 19% αφορά σε αναπτυξιακές δαπάνες, ποσοστό 41% αφορά στη μισθοδοσία και επιδόματα του προσωπικού, ποσοστό 32% σε διάφορες λειτουργικές δαπάνες και ποσοστό 7% σε συνεισφορές, χορηγίες και αποζημιώσεις (Πίνακας 3).

Τέλος τα έσοδα του ΥΓΑΑΠ για το έτος 2021 προϋπολογίζονται σε €140,7εκ., σε σύγκριση με €133εκ. το 2020, παρουσιάζοντας **αύξηση κατά €7,7εκ. περίπου ή 6% (Πίνακας 8)**. Η αύξηση αυτή οφείλεται κατά κύριο λόγο στην αναμενόμενη αύξηση των εσόδων από τη δημοπράτηση δικαιωμάτων εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου και από ανάκτηση πληρωμών που έγιναν για τα στερεά απόβλητα εκ μέρους του Συμβουλίου Εκμετάλλευσης.

Σχέδια που εγκρίθηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο ειδικά για αντιμετώπιση του Covid-19

	Σχέδιο	Προϋπολογισμός €
1	Στήριξη σε αιγοπροβατοτρόφους	1.500.000
2	Στήριξη του τομέα της χοιροτροφίας (πρόληψη με διαχείριση πληθυσμού)	500.000
3	Στήριξη σε ανθοκόμους και ιδιοκτήτες φυτωρίων	450.000
4	Στήριξη σε καλλιεργητές εσπεριδοειδών (πορτοκάλια βαλέντσια)	100.000
6	Καταβολή ενίσχυσης ήσσονος σημασίας στην Συνεργατική Εταιρεία Τριανταφυλλοπαραγωγών Αγρού ΛΤΔ	20.000
7	Καταβολή ενίσχυσης στα μέλη της Οργάνωσης Παραγωγών CYPROFRESH CITRUS SEDIGEP ΛΤΔ για τις ζημιές που υπέστησαν στην καλλιέργεια της μαντόρας λόγω δυσκολιών στην εμπορία	15.000
8	Στήριξη σε παραγωγούς που πωλούσαν τα προϊόντα τους μόνο σε Λαϊκές Αγορές	150.000
9	Παραχώρηση δωρεάν ποσότητας νερού (από ΚΥΕ) σε γεωργούς, ίσης με το 20% της κατανάλωσης Μαρτίου - Ιουνίου 2020	412.000
10	Στήριξη σε γεωργούς εκτός Κυβερνητικών Υδατικών Έργων (ΚΥΕ)	450.000
11	Μη επιβολή τέλους υπερκατανάλωσης νερού για γεωργούς	400.000
13	Ειδικό Μέτρο για μόνιμες καλλιέργειες ορεινών περιοχών (>400 μ.)	2.200.000
14	Στήριξη σε παραγωγούς λαχανικών, αρωματικών και φράουλας	650.000
15	Αποκατάσταση Γεωργικού Εισοδήματος Πατατοπαραγωγών	1.850.000
16	Στήριξη του τομέα της χοιροτροφίας (αποζημίωση)	250.000
17	Στήριξη για παραγωγούς καρπουζιών	250.000
18	Στήριξη για παραγωγούς ελαιολάδου	50.000
19	Στήριξη σε αμπελουργούς (επιτραπέζιες και οινοποιήσιμες ποικιλίες)	500.000
20	Στήριξη του οινοποιητικού τομέα	166.500
21	Στήριξη σε αμπελουργούς (μέτρο πράσινου τρύγου)	1.600.000
22	Σχέδιο ενίσχυσης μονάδων υδατοκαλλιέργειας	2.275.000
23	Στήριξη σε αλιείς - Σχέδιο προσωρινής παύσης αλιευτικών δραστηριοτήτων	750.000
	ΣΥΝΟΛΟ	14.538.500

Άλλα μέτρα στήριξης του αγροτικού τομέα

- Μη αποκοπή νερού σε αγρότες και αγροτικές επιχειρήσεις λόγω καθυστερημένων οφειλών (μέχρι τον Οκτώβριο του 2020)
- Διευκόλυνση ώστε οι αποπληρωμές τιμολογίων αγροτών για το νερό να γίνουν τη χειμερινή περίοδο, όπου οι χρεώσεις είναι πιο χαμηλές
- Επίσπευση επιστροφής ΦΠΑ σε αγροτικές επιχειρήσεις
- Αυτόματη ανανέωση αδειών για εργάτες τρίτων χωρών που απασχολούνται στον αγροτικό τομέα
- Διευκόλυνση αγροτών για χρηματοδοτήσεις μέσα από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης, με μετακίνηση προθεσμιών
- Στήριξη αγροτικών επιχειρήσεων από τα ευρύτερα / οριζόντια μέτρα που εξήγγειλε η Κυβέρνηση

**Κατάλογος με αναπτυξιακά έργα που περιλαμβάνονται στον Προϋπολογισμό του ΥΓΑΑΠ για
το 2021**

Επαρχία Λευκωσίας

- Ανέγερση υποδομών για τη χρήση ανακυκλωμένου νερού στη Δυτική Λευκωσία (Φάση Α') (ΤΑΥ).
- Μεταφορά νερού από τη μονάδα αφαλάτωσης Βασιλικού (ΤΑΥ).
- Έργο Αποκατάστασης 23 Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (ΧΑΔΑ) Λευκωσίας (ΕΠΣΑ).
- Αποχετευτικό σύστημα του συμπλέγματος Σολέας (ΤΑΥ/ΕΠΣΑ).
- Κατασκευή Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων Σολέας (ΤΑΥ/ΕΠΣΑ).
- Κατασκευή νέου αντλιοστασίου στην Τερσεφάνου (ΤΑΥ).
- Έργο χρήσης ανακυκλωμένου νερού Βαθιάς Γωνιάς στην Ανατολική Λευκωσία (ΤΑΥ).
- Κατασκευή Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων στο Απλίκι (ΤΑΥ).
- Κατασκευή δικτύου συλλογής λυμάτων και σταθμού επεξεργασίας λυμάτων στην κοινότητα Μουτουλλά (ΤΑΥ).
- Κατασκευή δικτύου συλλογής λυμάτων σε προβληματική περιοχή της κοινότητας Ανάγκυιας (ΤΑΥ).
- Πρόγραμμα της «Αναπτυξιακής Εταιρείας Κοινοτήτων Περιοχής Τροόδους», ως Τοπική Ομάδα Δράσης, για υλοποίηση της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών της περιοχής του Τροόδους (ΠΑΑ/ΚΟΑΠ).
- Ολοκλήρωση των εργασιών κατασκευής του τροχιόδρομου - διαύλου στη περιοχή Μάμμαρι - Κοκκινотριμιθιά (Τμήμα Δασών) και εγκατάσταση αυτόματου μετεωρολογικού σταθμού για υποστήριξη των εκεί δραστηριοτήτων, αλλά και για βελτιστοποίηση του δικτύου των σταθμών του Τμήματος Μετεωρολογίας.

- Κατασκευή αγωγού μεταφοράς νερού άρδευσης από το φράγμα Κλήρου στις Κοινότητες Ακακίου, Μενοίκου και Αυλώνας.
- Κατασκευή αντιπλημμυρικών έργων για αντιμετώπιση χρονιζόντων προβλημάτων στο Δήμο Έγκωμης.
- Πρόγραμμα πρόληψης, μείωσης, χωριστής συλλογής και αξιοποίησης οικιακών και παρόμοιου τύπου αποβλήτων σε Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Επαρχία Λεμεσού

- Αποκατάσταση 44 Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (ΧΑΔΑ) Επαρχίας Λεμεσού (ΕΠΣΑ).
- Κατασκευή Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων Δυτικής Λεμεσού (Συμβούλιο Αποχετεύσεως / ΕΠΣΑ).
- Έργο χρήσης ανακυκλωμένου νερού Λεμεσού - Σταθμός Επεξεργασίας Λυμάτων Δυτικής Λεμεσού (ΤΑΥ).
- Κατασκευή Αποχετευτικού Συστήματος Πύργου – Παρεκκλησιάς (Συμβούλιο Αποχετεύσεως / ΕΠΣΑ).
- Κατασκευή Σταθμών Επεξεργασίας Λυμάτων και συναφών αποχετευτικών έργων στις Κοινότητες Αγίου Ιωάννη Αγρού και Αρακαπά (ΤΑΥ).
- Κατασκευή δικτύου συλλογής λυμάτων και σταθμού επεξεργασίας λυμάτων στην κοινότητα Αψιούς (ΤΑΥ).
- Έργο μείωσης στερεών δημοτικών αποβλήτων παραλιακών ξενοδοχειακών μονάδων και άλλων συναφών χώρων (ΕΠΣΑ).
- Εμπλουτισμός των 2 υφιστάμενων Τεχνητών Υφάλων (Αμαθούντα-Δασούδι) (Τμήμα Δημοσίων Έργων).
- Δημιουργία Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κοιλανίου (ΚΟΑΠ).
- Μετακίνηση κτηνοτροφικών μονάδων στα Κάτω Πολεμίδα.
- Έγκριση δύο ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών προγραμμάτων της «Αναπτυξιακής Εταιρείας Επαρχίας Λεμεσού - πρόγραμμα LEADER για αγροτικές περιοχές και πρόγραμμα «Θάλασσα» για Αλιευτικές περιοχές.

- Δημιουργία Συλλογικής Υποδομής Θαλάσσιας Υδατοκαλλιέργειας.

Επαρχία Πάφου

- Δημιουργία μόνιμης Μονάδας Αφαλάτωσης (ΤΑΥ).
- Αντικατάσταση-αναβάθμιση του κεντρικού αγωγού μεταφοράς νερού χαμηλών χωριών Πάφου (ΤΑΥ).
- Αναβάθμιση υδρευτικών δικτύων Κοινοτήτων Λεμόνας, Κονιών, Τάλας, Νέων Δημμάτων, Τραχυπέδουλας, Νέου Χωρίου, Γιαλιάς και Σταυροκόννου (ΤΑΥ)
- Αναβάθμιση υδρευτικών δικτύων Κοινοτήτων Μεσόγης, Έμπας, Χολετριών, Περιστερώνας (ΤΑΥ).
- Έργο μείωσης στερεών αποβλήτων παραλιακών ξενοδοχειακών μονάδων και άλλων συναφών χώρων (ΕΠΣΑ).
- Έργα για Προστασία και Ανάδειξη της περιοχής του Ακάμα στο πλαίσιο του σχεδίου διαχείρισης της περιοχής του Δικτύου NATURA 2000 «Χερσόνησος Ακάμα» (ΤΠ/ΕΠΣΑ).
- Εφαρμογή του Σχεδίου για την Αειφορική Διαχείριση του Εθνικού Δασικού Πάρκου Ακάμα (ΤΔ).
- Δημιουργία 1 νέου (Πόλης Χρυσοχούς) και εμπλουτισμός του υφιστάμενου Τεχνητού Υφάλου (ΤΑΘΕ/ΤΔΕ).
- Δημιουργία Περιφερειακού Κέντρου Εκπαίδευσης Αγροτικών Επαγγελματιών στην Κοίλη (ΠΑΑ/ΚΟΑΠ).
- Κέντρο Ενημέρωσης Περιηγητών για στοιχεία φυσικού περιβάλλοντος στην Τραχυπέδουλα (ΠΑΑ/ΚΟΑΠ).
- Έγκριση δύο ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών προγραμμάτων της «Αναπτυξιακής Εταιρείας Πάφου - Αφροδίτης». Πρόγραμμα LEADER για αγροτικές περιοχές και Πρόγραμμα «Θάλασσα» για αλιευτικές περιοχές.

Επαρχία Λάρνακας

- Κατασκευή Αντιπλημμυρικών Φραγμάτων Αραδίππου (ΤΑΥ/ΕΠΣΑ).

- Κατασκευή του Αρδευτικού Δικτύου της περιοχής Αναδασμού Αραδίππου και διασύνδεσης με τον Νότιο Αγωγό – Φάση Α (ΤΑΥ).
- Κατασκευής του φράγματος χειμερινής αποθήκευσης στην Τερσεφάνου (ΤΑΥ/ΕΠΣΑ).
- Κατασκευή νέου Αντλιοστασίου Τερσεφάνου (ΤΑΥ).
- Πρόγραμμα Μείωσης Στερεών Δημοτικών Αποβλήτων Παραλιακών Ξενοδοχειακών Μονάδων και Άλλων Συναφών Χώρων – Φάση Α (ΤΠ/ΕΠΣΑ).
- Εμπλουτισμός υφιστάμενου Τεχνητού Υφάλου (Ορόκλινη) (ΤΑΘΕ/ΤΔΕ).
- Βελτιωτικά έργα στο Αλιευτικό Καταφύγιο Ορμήδειας (ΤΑΘΕ/ΤΔΕ).
- Υδατοπρομήθεια Οδού - Κατασκευή Υδατοδεξαμενής και τμήματος δικτύου για κάλυψη περιοχών εντός ορίου υδατοπρομήθειας.
- Αναβάθμιση υδρευτικού δικτύου στον Ψευδά.
- Ευρωπαϊκό χρηματοδοτικό πρόγραμμα της «Αναπτυξιακής Εταιρείας Επαρχιών Λάρνακας – Αμμοχώστου» για ανάπτυξη αλιευτικών περιοχών (ΤΑΘΕ/ΕΠΣΑ).

Επαρχία Αμμοχώστου

- Εμπλουτισμός υφιστάμενου Τεχνητού Υφάλου (Παραλίμνι/Αγία Νάπα) (ΤΑΘΕ/ΤΔΕ).
- Ικανοποίηση υδρευτικών αναγκών και βελτίωση της αξιοπιστίας του συστήματος παροχής πόσιμου νερού (έργο «Κοκκινόκρεμμος») για το Παραλίμνι, Αγία Νάπα, Δερύνεια και Σωτήρα (ΤΑΥ).
- Εφαρμογή καινοτόμων τεχνολογιών καταγραφής και διαχείρισης αρδευτικών δικτύων, έργα νοτίου αγωγού, που αφορά την ορθολογιστική διαχείριση για εξοικονόμηση πόρων και ενέργειας (ΤΑΥ).
- Μελέτη και κατασκευή του Σταθμού Επεξεργασίας Λυμάτων Άχνας (ΥΓΑΑΠ/ΕΠΣΑ).
- Ευρωπαϊκό χρηματοδοτικό πρόγραμμα της «Αναπτυξιακής Εταιρείας Επαρχιών Λάρνακας – Αμμοχώστου» για ανάπτυξη αλιευτικών περιοχών (ΤΑΘΕ/ΕΠΣΑ).
- Διαμόρφωση του Αλιευτικού Καταφυγίου στον ποταμό Λιοπετρίου (ΤΑΘΕ/ΤΠ&Ο).
- Ευρωπαϊκό Χρηματοδοτικό Πρόγραμμα της «Αναπτυξιακής Εταιρείας Επαρχιών Λάρνακας–Αμμοχώστου για αγροτικές περιοχές - LEADER (ΟΤΔ).